



Notat nr. 1

Faktiske vurderinger i forbindelse med saker fra Nord-Kaukasus, særlig Tsjetsjenia

I dette notatet vil en del hovedtemaer omtales med sikte på å få frem våre innvendinger og andre synspunkter på, og vurderinger av, den faktiske situasjonen for personer fra Nord- Kaukasus generelt, og Tsjetsjenia spesielt.

De ulike temaene er som følger: internt fluktalternativ, spørsmål om tvangsretur av tsjetsjenere fra Russland til Tsjetsjenia, spørsmål om manglende beskyttelse mot tortur og andre alvorlige overgrep, spørsmål om det kan skilles mellom hvilke typer geriljasoldater som risikerer forfølgelse, spørsmål om forfølgelsen er konvensjonsrelatert, eksempler på saker fra det øvrige Nord-Kaukasus, spørsmål om umenneskelig behandling av pårørende, diskriminering av etniske tsjetsjenere i den russiske føderasjon, press til ”frivillig” retur samt trakassering og rasemotivert vold mot folk fra Nord-Kaukasus.

Internt fluktalternativ

I sitt brev 22.06.07 til AID, oppgir UDI at ”(d)irektoratet er kjent med at personer med tsjetsjensk bakgrunn kan være utsatt for stigmatisering og trakassering i Den russiske føderasjonen som følge av konflikten i Tsjetsjenia. Etter direktoratets kjennskap til tsjetsjenernes generelle rettighetssituasjon i føderasjonen, innebærer imidlertid ikke bosetning og opphold utenfor Tsjetsjenia noen fare for å miste livet eller bli utsatt for umenneskelig behandling. Den frie mobiliteten som den russiske konstitusjon foreskriver i praksis er noe svekket av det eksisterende systemet for bostedsregistrering, men dette kan ramme alle russiske borgere.”

Vi viser derimot til at det i European Council on Refugees and Exiles’ (ECREs) retningslinjer av mars 2007 uttrykkelig er gitt uttrykk for at:

ECRE does not agree with states who say that Chechen ”only” suffer the same problems as the rest of the russian population. Although certain other specific groups have suffered a systematic violation of rights (...) this does mean that the discrimination against Chechens is not real and pervasive and that this can be invoked as proof of an internal protection alternative.¹

¹ http://www.ecre.org/files/chechen_guidelines.pdf, punkt 122

I punkt 118 i ECREs retningslinjer er det dessuten, i forbindelse med den rimelighetsvurderingen som skal foretas, uttrykkelig fremhevet at et internt flukt-/beskyttelsesalternativ må innebære at vedkommende

”must be able to access the area of internal protection in safety and in dignity and legally; there must be conditions to meet the needs of vulnerable groups; conditions in the area must ensure that the applicant is not forced back into the area where there is risk of serious harm for a convention reason; and the absence of a risk of serious harm in the proposed site must be objectively established rather than considered unlikely to occur. An IPA rarely exists where the state is the persecutor.”

ECRE uttaler videre, når det gjelder behandlingen av tsjetsjenske asylsøkere, at det ”currently” (mars 2007) ikke er et ”viable internal protection alternative in the Russian Federation for ethnic Chechens” (...) ”and, therefore, urges European States not to invoke an internal protection alternative as a bar to granting a protection status.”²

Og under ECREs oppsummering fremst i rapporten:

”For Chechens in need of international protection a viable internal protection alternative is not currently available and, therefore, should not be invoked as a bar to granting asylum. Returning people on grounds of alleged availability of an internal protection alternative simply adds to the already substantial IDP problem in Russia.”³

For øvrig viser ECRE i sin rapport til at Parlamentarikerforsamlingen til Europarådet (PACE) har understreket viktigheten av internasjonal beskyttelse i disse sakene fordi det faktiske systemet med bostedsregistrering gjør et internt fluktalternativ utilgjengelig i de fleste tilfellene. Samme standpunkt er inntatt av Amnesty International. Det fremgår dessuten samme sted, at den belgiske ”Commisioner General considers that in reality there is rarely an internal protection alternative for Chechens in Russian Federation.”⁴

Amnesty International uttrykker i sin rapport fra juli 2007, at den anbefaler andre stater om å

“ensure that people who have fled the conflict are not returned to Chechnya or other parts of the Russian Federation unless and until their safe and durable return with dignity is assured”.⁵

Det er viktig at også verdigheten vektlegges når man skal vurdere spørsmålet om retur.

² Punkt 124, (recommendations)

³ Punkt 12

⁴ Se ECREs rapport, punkt 120

⁵ Amnesty International: Russian Federation: What justice for Chechnya's disappeared? July 2007 Report: EUR 46/026/2007

Spørsmål om tvangsretur av tsjetsjenere fra Russland til Tsjetsjenia

En annen av forutsetningene for praksisendringen er i følge UDIs redegjørelse av 22. juni 2007, at: ”**Informasjon skaffet til veie av Landinfo slår fast at tsjetsjenere ikke risikerer tvangsretur til Tsjetsjenia.**” Dette stemmer ikke. Personer som er i myndighetenes søkelys, mistenkte eller vitner, vil bli sendt tilbake til Tsjetsjenia. Den russiske straffeloven slår fast at en person som er siktet for en kriminell handling skal etterforskes og straffeforfølges i det området der lovbruddet ble begått. Vi siterer fra Den norske Helsingforskomité’s rapport fra 30. april 2008, *Anti-Terrorism Measures and Human Rights in North Caucasus: A Regional System of Torture, Forced Confessions and Fabricated Trials*⁶:

According to the Russian Code of Criminal Procedure, a person suspected of a crime should face investigation and criminal prosecution in the area where the crime was committed.⁷ This means that persons wanted in connection with the counter-terrorist operation are returned to North Caucasus as a matter of routine. Neither the fact that illegal detention and torture is endemic in connection with the counter-terrorist measures in the North Caucasus, nor the sometimes dubious factual and procedural bases of warrants, are taken into account by courts in other Russian regions.

Human rights organizations have recorded a number of cases where people have been detained in other regions of Russia, and transferred to the zone of the counter-terrorist operation in the North Caucasus, where they have become victims of grave human rights abuses, including enforced disappearances.⁸ A typical example is the case of Muslim Zulkarnayev who was (illegally) detained in Volgograd on 15 April 2006, bundled into the trunk of a car and driven away. On 18 April he was officially declared wanted, and subsequently brought to the UBOP department of Volgograd. On 24 April he was transferred to UBOP in Khasav Yurt, Dagestan, where he was formally arrested on 25 April (after having spent ten days in unacknowledged detention) by an investigator from Nozhay Yurt in Chechnya. He was handed over to the FSB, and transferred to an IVS (temporary detention ward) in Nozhay Yurt. During the following months he was kept at various detention centers in Chechnya, and tortured severely. On 16 May 2007 he was sentenced to 18 years of prison for participation in armed attacks. The judgement was upheld by the Supreme Court of the Russian Federation, although the sentence was reduced to 17 years. Zulkarnayev admits to having participated in an illegal armed group, but claims that he did not commit any violent crimes, and that he left the group in 2005, when he moved from Chechnya. The fact that he was detained prior to his being officially listed as wanted, points to the existence of informal or unofficial lists of wanted persons.

⁶ Rapportens side 41 flg.

⁷ See <http://www.legislationline.org/upload/legislations/9a/eb/3a4a5e98a67c25d4fe5eb5170513.htm>: especially; **Article 32. Territorial Jurisdiction of a Criminal Case**

1. A criminal case shall be subject to consideration in the court at the place of the perpetration of the crime, with the exception of the cases stipulated by Article 35 of the present Code.
2. If the crime was initiated at a place under the jurisdiction of one court and completed at a place to which is spread the jurisdiction of another court, the given criminal case shall be referred to the jurisdiction of the court at the place where the crime was completed.
3. If the crimes are committed at different places, the criminal case shall be considered by the court, whose jurisdiction is spread to that place, where most of the crimes, investigated on the given criminal case, are committed or where the most serious of them is committed.

⁸ Rapporten beskriver seks saker i detalj, men organisasjonene har flere eksempler på denne praksisen.

This shows that there is a cooperation on federal level linking other regions of Russia to the North Caucasus regional system of torture, forced confessions and fabricated trials, and suspects are frequently transferred back to the zone of the counter-terrorist operation using either standard criminal procedure law or illegal methods.

Spørsmål om manglende beskyttelse mot tortur og andre alvorlige overgrep

Enkelt saker viser at russisk høyesterett ikke er i stand til å beskytte russiske borgere fra tortur og andre grove menneskerettighetsbrudd. Dette gjelder spesielt i saker der vedkommende er mistenkt for å være knyttet til terrorvirksomhet. Aslan Ocherkhadzhiyevs skjebne, som det henvises til i Den norske Helsingforskomité's rapport, illustrerer dette:

Aslan Ocherkhadzhiyev was detained in Grozny on 11 May 2005⁹, tortured at ORB-2 into signing a self-incriminating statement, officially arrested on 13 May 2005, and finally acquitted by the Supreme Court of the Chechen Republic on 29 January 2007. This is a rare example of a Russian court dismissing evidence extracted under torture. The procurator, however, refused to investigate allegations of torture, and on 13 September 2007, the Supreme Court of the Russian Federation overturned the decision and ordered a re-trial. However, Ocherkhadzhiyev had fled abroad and currently resides in Norway.

...

In a decision from February 2007¹⁰, concerning a separatist fighter who participated in the insurgency from 1999 until he fled Russia in the fall of 2005, UDI writes: **“To the degree the applicant will attract the attention of Russian authorities [upon his return to Russia], the directorate finds it highly likely that any such reactions will take the form of normal, criminal prosecution, based in the applicant’s participation in illegal, armed groups.** Moreover, the directorate points to the existence of amnesties, that have been granted to several persons on the same level as the applicant.” The case is very similar to the case of Zulkarnayev described above (he was illegally detained in Volgograd, tortured into signing self-incriminating statements and sentenced to 17 years in prison), and seems to be based on a quite idealistic vision of “normal, criminal prosecution” within the counter-terrorist operation in Russia.

Kan det skilles mellom hvilke typer geriljasoldater som risikerer forfølgelse?

I flere av sakene vi har sett på, gjør UDI et skille mellom høyprofilerte separatister/geriljakrigere og vanlige geriljasoldater/medløpere/støttespillere. Etter den kunnskapen vi sitter inne med - basert på egne undersøkelser og kilder som Europarådets torturkomité (CPT), Europarådets parlamentarikerforsamling (PACE), Amnesty International, Civic Assistance Committee, Human Rights Watch, International Helsinki Federation for Human Rights, Memorial Human Rights Center og Stichting Russian

⁹ Rapportens side 43.

¹⁰ Rapportens side 45.

Justice Initiative - vil også geriljaens støttespillere på ”lavere nivå” risikere tortur og andre grove menneskerettighetsbrudd. Dette er fremhevet i rapporten fra Den norske Helsingforskomité, side 46:

UDI makes a **distinction between high profile insurgents and ordinary fighters or supporters** (like the applicant), but in practice most of the 1835 people who were detained in connection with the counter-terrorist operation in Chechnya, according to official figures (that may not be completely accurate), were ordinary fighters or supporters of insurgent groups (like Zulkarnayev), yet many of them were tortured and sentenced to long prison terms based on evidence extracted under torture. The frequent amnesty programs in Chechnya have existed side by side with the regional system of torture, forced confessions and fabricated trials, and do not guarantee immunity from human rights abuse.¹¹

Er forfølgelsen konvensjonsrelatert?

I flere saker trekker UDI et skille mellom forfølgelse i konvensjonens og (utlendings-) lovens forstand og forfølgelse begått av korruperte tjenestemenn i egen vinnings hensikt. For eksempel fikk en asylsøker som hadde vært livvakt for en tsjetsjensk politiker som hadde gjort illegale forretninger med en FSB-oberst avslag. Både politikeren og hans to livvakter hadde blitt utsatt for attentater/forsvinninger, men UDI mente at siden obersten handlet i egenskap av å være privatperson og ikke i egenskap av sin stilling i FSB, kunne man ikke si at asylsøkeren var utsatt for individuell og systematisk forfølgelse. Dette tilfellet klassifiseres i følge UDI ikke som forfølgelse fra statlige myndigheter. Med henvisning til Den norske Helsingforskomité's rapport¹², mener vi at dette er problematisk:

UDI makes a **distinction between persecution in the sense of the 1951 Convention and persecution by corrupt law enforcement officials**. In a decision from 26 March 2003, regarding an asylum seeker who claimed that he had been persecuted and blackmailed by police officers over a number of years, UDI states that “the applicants problems are caused by corrupt servicemen who perpetrate criminal acts with the intent to enrich themselves and not by persecution in the sense of the [1951] Convention.” These incidents do not, then, according to UDI, qualify as persecution by a state authority. This distinction seems difficult to establish all the time corruption is widespread within the zone of the counter-terrorist operation, partly as a consequence of the climate of impunity.

Persons may risk being persecuted for several reasons, corruption being one of them, **but the significant fact remains whether they are persecuted by representatives of state**

¹¹ For more information of the six first Amnesty programs in Chechnya and the North Caucasus, see Memorial HRC, ПЦ "Мемориал": о проекте амнистии в отношении лиц, совершивших преступления в период проведения контртеррористических операций на Северном Кавказе, <http://kavkaz-uzel.ru/print/analytics/id/1058052.html>.

¹² Rapport av 30. april 2008, side 46.

organs, as specified in the UNHCR Guidelines on “Internal Flight or Relocation Alternative”¹³:

13. The need for an analysis of internal relocation only arises where the fear of being persecuted is limited to a specific part of the country, outside of which the feared harm cannot materialise. In practical terms, this normally excludes cases where the feared persecution emanates from or is condoned or tolerated by State agents, including the official party in one-party States, as these are presumed to exercise authority in all parts of the country. Under such circumstances the person is threatened with persecution countrywide unless exceptionally it is clearly established that the risk of persecution stems from an authority of the State whose power is clearly limited to a specific geographical area or where the State itself only has control over certain parts of the country.

14. Where the risk of being persecuted emanates from local or regional bodies, organs or administrations within a State, it will rarely be necessary to consider potential relocation, as it can generally be presumed that such local or regional bodies derive their authority from the State. The possibility of relocating internally may be relevant only if there is clear evidence that the persecuting authority has no reach outside its own region and that there are particular circumstances to explain the national government’s failure to counteract the localised harm.

If they are persecuted by agents of the state, we have seen that they can risk being illegally detained and ill-treated also in other regions of Russia (as in the Zulkarnayev case). All the local departments of law enforcement in the North Caucasus represent Federal security and law enforcement structures.

Det er vanskelig å fastsette et klart skille mellom statlige og ikke-statlige aktører når korrupsjon er såpass utbredt innenfor anti-terror operasjoner, delvis som en konsekvens av straffefriheten.

Eksempler på saker fra det øvrige Nord-Kaukasus

Organisasjonene er i tillegg kritiske til UDIs behandling av søkere fra Dagestan og Ingusjetia, republikkene som i dag er de kanskje mest voldelige og usikre i Nord-Kaukasus. Særlig gjelder dette søkere som er eller har grunn til å tro at de er i myndighetenes søkelys på grunn av forbindelser til ulovlige væpnede grupper eller uavhengige muslimske forsamlinger. Vi siterer igjen fra Den norske Helsingforskomité’s rapport fra 30. april 2008:

In a decision from 29 October 2007, UDI rejects the application of a resident of **Ingushetia**, who had been repeatedly detained and tortured and threatened with fabricated charges that he was complicit in the abduction of a relative of the President of the republic, Murat Zyazikov. The background for the incidents was his affiliation to an independent Muslim religious community, from which Ingushetian fighters had been recruited. The Ingush insurgency has a strong religious component, and the applicant’s profile and history fit the pattern of a person who has a high risk of being ill-treated by

¹³ See UNHCR GUIDELINES ON INTERNATIONAL PROTECTION: “Internal Flight or Relocation Alternative” within the Context of Article 1A (2) of the 1951 Convention and/or 1967 Protocol relating to the Status of Refugees.

the authorities (cf. the sections on Ingushetia above). However, UDI claimed that “the applicant does not have a background that indicate a risk of such persecution [i.e., according to the 1951 Convention]” and that “as an ethnic Ingush [he] can settle in other parts of Russia without risking reactions of a character that would qualify as persecution according to the Convention or inhumane treatment.” The threshold for Ingush asylum seekers remain higher than for Chechen applicants from Chechnya, irrespective of the deterioration of the security and human rights situation in that republic.¹⁴

Spørsmål om umenneskelig behandling av pårørende

Organisasjonene mener også at UDI i for liten grad har lagt vekt på å identifisere grupper som risikerer umenneskelig behandling ved retur, særlig ofre for grove overgrep (utenomrettslige henrettelser, forsvinninger, tortur, voldtekt) og deres familiemedlemmer. En annen utsatt gruppe er personer som har klaget til russiske og internasjonale domstoler i forbindelse med slike saker. Dette gjelder for eksempel personer som har klaget til Den Europeiske Menneskerettighetsdomstol (EMD) i Strasbourg. Følgende eksempel er nevnt i rapporten fra Den norske Helsingforskomité 30. april 2008, side 47:

In two decisions from 8 April 2008, UDI rejected the applications of a mother and daughter from Chechnya who were applicants to the European Court, in connection with the disappearance of three brothers of the youngest woman. The family had been repeatedly harassed in connection with their efforts to find out what had happened with the brothers (sons) and complain about the crimes to the relevant courts. However, UDI writes that, **“according to the Directorate’s knowledge of the situation in Chechnya, legal complaints regarding enforced disappearances to local authorities or to the European Court of Human Rights in Strasbourg does not entail a risk of being persecuted on an individual and systematic basis by Russian authorities or others, in the sense laid down in the law and the [1951] Convention.”** The decision states that there is an internal flight alternative in other parts of Russia for the family. This decision does not reflect the gravity of the specific case, or of the context as described for instance in the PACE Resolution 1571 from October 2007 quoted above¹⁵, regarding persecution of applicants to the Court from the North Caucasus. Nor does it take into account

¹⁴ Rapportens side 47.

¹⁵ An expert from PACE Resolution 1571(October 2007):

5. As all states parties to the Convention have undertaken not to hinder in any way the effective exercise of the right of individual applications (Article 34 of the Convention), **the Assembly is deeply worried about the fact that a number of cases involving the alleged killing, disappearance, beating or threatening of applicants initiating cases before the Court have still have not been fully and effectively investigated by the competent authorities. On the contrary, in a significant number of cases there are clear signs of a lack of willingness to effectively investigate the allegations and in some cases the intention of whitewashing is clearly apparent.**

6. Illicit pressure has also been brought to bear on lawyers who defend applicants before the Court and who assist victims of human rights violations in exhausting national remedies before applying to the Court. Such pressure has included trumped-up criminal charges, discriminatory tax inspections and threats of prosecution for “abuse of office”. Similar pressure has been brought to bear on NGOs who assist applicants in preparing their cases.

7. **Such acts of intimidation have prevented alleged victims of violations from bringing their applications to the Court, or led them to withdraw their applications. They concern mostly, but not exclusively, applicants from the North Caucasus region of the Russian Federation ...**

persecution of applicants from the North Caucasus who fled to other regions of Russia, and is described in recent court decisions from Strasbourg.¹⁶

Ettersom Nord-Kaukasus fremdeles karakteriseres av tilnærmet total straffefrihet for grove overgrep¹⁷, vil UDIs avgjørelse innebære at man sender disse to søkerne tilbake til rettsløshet og fare for overgrep. I dommene mot Russland fra EMD, i forbindelse med overgrep i Tsjetsjenia, har Russland gang på gang blitt dømt for ikke å ha gitt klagerne tilgang til et effektivt rettsmiddel i henhold til EMK art. 13. I forbindelse med sakene til folk som har vært utsatt for grove menneskerettighetsovergrep i forbindelse med anti-terror-operasjonen i Nord-Kaukasus, har EMD også i en rekke dommer konkludert med at måten russiske myndigheter har behandlet rettslige henvendelser fra klagerne på i seg selv utgjør ”umenneskelig behandling”. Her er et eksempel fra en dom som ble avsagt 29. mai 2008, som omhandler en forsvinning (enforced disappearance), tilsvarende saken beskrevet over:

90. The Court observes that the question whether a member of the family of a “disappeared person” is a victim of treatment contrary to Article 3 will depend on the existence of special factors which give the suffering of the applicant a dimension and character distinct from the emotional distress which may be regarded as inevitably caused to relatives of a victim of a serious human rights violation. Relevant elements will include the proximity of the family tie, the particular circumstances of the relationship, the extent to which the family member witnessed the events in question, the involvement of the family member in the attempts to obtain information about the disappeared person and the way in which the authorities responded to those enquiries. The Court would further emphasise that the essence of such a violation does not mainly lie in the fact of the “disappearance” of the family member but rather concerns the authorities' reactions and attitudes to the situation when it is brought to their attention. It is especially in respect of the latter that a relative may claim directly to be a victim of the authorities' conduct (see *Orhan v. Turkey*, no. 25656/94, § 358, 18 June 2002; *Imakayeva*, cited above, § 164).

91. In the present case, the Court notes that the applicants are close relatives of the missing man. They were eyewitnesses to his abduction. For almost four years they have not had any news of him. During this period they have made enquiries of various official bodies, both in writing and in person. Despite their efforts, the applicants have never received any plausible explanation or information as to what became of their relative following his abduction. The responses they received mostly denied that the State was responsible for his arrest or simply informed them that an investigation was pending. The Court's findings under the procedural aspect of Article 2 are also of direct relevance here.

92. In view of the above, the Court finds that the applicants suffered, and continue to suffer, distress and anguish as a result of the disappearance of their relative and their inability to find out what happened to him. The manner in which their complaints have been dealt with by the authorities must be considered inhuman treatment contrary to Article 3.

93. The Court therefore concludes that there has been a violation of Article 3 of the Convention in respect of the applicants.

¹⁶ The decision in the case *Goncharuk v Russia* from October 2007, for instance, details the story of how the applicant and her relatives were persecuted in other parts of Russia.

¹⁷ Amnesty International: Russian Federation: What justice for Chechnya's disappeared? July 2007 Report: EUR 46/026/2007

Denne argumentasjonen går igjen i flere dommer fra EMD. I asylsaken som ble beskrevet over, vil det dermed etter vårt syn være en fare for å returnere asylsøkerne, ikke bare til fare for forfølgelse basert på deres rettslige klager, men også til ”umenneskelig behandling” gjennom å returnere dem til en situasjon av rettsløshet i forbindelse med forsvinningene til deres nære slektninger.

Denne avgjørelsen, og flere andre, kan tyde på at UDI baserer praksisendringen på forutsetninger som ikke i tilstrekkelig grad reflekterer alvoret i den menneskerettslige krisen som er oppstått i forbindelse med den pågående anti-terror-operasjonen i Nord Kaukasus. Amnesty International sin rapport ”Russian Federation: What justice for Chechnya’s disappeared?” fra juli 2007, konkluderer med at russiske myndigheter ikke er i stand til å garantere sikkerheten til advokater eller vitner i forbindelse med etterforskningen av forsvinninger. Rapporten slår fast at antall forsvinninger i Tsjetsjenia er underrapportert, siden familiemedlemmer på grunn av frykt foretrekker uoffisielle kanaler for å redde, eller få løslatt, familiemedlemmer.

“While the number of reported enforced disappearances has decreased, the incidence of ”temporary” disappearance, when individuals are arbitrarily detained and held in incommunicado detention, while the authorities deny knowledge of their whereabouts, is high.”¹⁸

Diskriminering av etniske tsjetsjenere i den russiske føderasjon

Et ytterligere moment vi uttrykker bekymring for når det gjelder UDIs redegjørelse for praksisendringen, er følgende:

”Selv om avskaffelse av bostedsregistrering spesielt i pressområder som Moskva, kan være vanskelig og tidskrevende, legger direktoratet til grunn at man vil kunne få slik registrering. Selv som uregistrert har man dessuten generell tilgang til fundamentale sosiale rettigheter, som skolegang og nødvendig medisinsk hjelp. Direktoratet viser for øvrig til at det finnes etablerte tsjetsjenske miljøer i mange av Den russiske føderasjonenes regioner”

Informasjon fra henholdsvis *Internal Displacement Monitoring Center (IDMC)* og Den norske flyktningshjelpen (NRC) fra april 21, 2008¹⁹ samt Memorial, “*On the Situation of Chechen residence on the territory of RF*” (ed. Gannushkina S.A) viser derimot at Internett fordrevne flyktninger (IDP) i den russiske føderasjon har vanskeligheter med:

¹⁸ AI Report: EUR 46/026/2007

¹⁹ Submission from the Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC) of the Norwegian Refugee Council (NRC) to the Committee on the Elimination of Racial Discrimination in anticipation of the consideration of the 19th periodic report of the Russian Federation submitted to the Committee under article 9 of the Convention, 21 April 2008

- å få utstedt dokumenter
- bli registrert, få bostedstillatelse
- komme inn på det private leiemarkedet (bolig)
- skaffe arbeid

Utstedelse av dokumenter

Vanskelighetene med å få utstedt dokumenter begrenser de internt fordrevnes rettigheter. Det er et brudd på artikkel 5 i Konvensjonen for Eliminering av all form for rasediskriminering.²⁰

Internt fordrevne får ikke den pensjonen de har krav på siden de ikke kan levere lønsslipp og andre papirer som dokumenterer hvor de har arbeidet.

Registrering og "propiska"

FN viser til at særlig tsjetsjenere blir nektet bostedsregistrering på grunn av etnisk bakgrunn: FNs spesialrapportør på rasisme, rasediskriminering, fremmedfrykt og intoleranse understreker at:

*"... Caucasians – in particular Chechens – and Central Asians – notably Tajiks, Uzbeks, Kazakhs and Kyrgyz – would particularly be subjected to various forms of racial profiling in particular... arbitrary refusal of residence registration stamps."*²¹

Europarådets Ministerkomité uttalte i en resolusjon i 2007, at selv om russiske myndigheter har igangsatt noen tiltak for å bedre forholdene forbundet med "Propiska-systemet" er ikke dette nok:

*"...the measures adopted so far have not regularized the situation of all the persons concerned who face difficulties in the implementation of their economic, social and civil rights".*²²

Problemer med å komme inn på det private leiemarkedet (bolig)

Europarådet slår også fast at tsjetsjenere diskrimineres på det private leiemarkedet for boliger. Det er som regel meget vanskelig å få en registrering. Utleierne vil ikke

²⁰ Se også United Nations 2 June 2003, Concluding Observations of the Committee on the Elimination of Racial Discrimination, Russian Federation, CERD/C62/CO/7, para 17

²¹ United Nations 30 May 2007. Special Rapporteur on contemporary form of racism, racial discrimination, xenophobia and related intolerance. Mission to the Russian Federation, A/HRC/4/19/Add.3, para 49

²² Council of Europe, 2 May 2007. Committee of Ministers, Resolution CM/Res CMN (2007)7 on the implementation of the Framework Convention for the Protection of National Minorities by the Russian Federation

undertegne kontrakt med ”de andre”. Hvis tsjetsjenerne får leie en leilighet, er de ofte tvunget til å betale dobbelt pris. Svetlana Gannusjkina nevner i sin rapport²³ at det finnes en uoffisiell ordre om å holde øye med alle tsjetsjenere/Nord-Kaukasere i de ulike polititjenestemennenes områder. Tsjetsjenere må betale regelmessig til den enkelte politimann for at disse ikke skal motarbeide deres oppholdstillatelse. De som leier ut boliger eller rom til tsjetsjenere risikerer derfor besøk fra politi som prøver å overtale dem til ikke å leie ut til tsjetsjenere. Å få juridisk bostedstillatelse - ”propiska” - gjennom domstolen skjer i svært sjeldne tilfeller, og bare hvor leieboerne selv går til rettssak frivillig.

Problemer med å få arbeid

Befolkningen i Russland forbinder tsjetsjenere og andre kaukasiere med terrorister. Dette er en av årsakene til at de har problemer med å skaffe seg arbeid og bolig. Dette slår Europarådet fast i en rapport fra 16. mai 2006²⁴.

“... the majority population increasingly associates Chechens and other Caucasian with terrorists. Most Chechens and other Caucasian are therefore under suspicion, a situation which brings about cases of racial discrimination, for instance in housing and employment sectors... The pressure on Chechens becomes apparently stronger in aftermath of each terrorist attack against Russian population”

En fersk rapport fra Flyktningshjelpen og *Internal Displacement Monitoring Center* (IDMC) 30. juni 2008²⁵, bekrefter at ”many internally displaced peoples (IDPs) from Chechnya who live outside of the north Caucasus are denied the means to rebuild normal lives.”²⁶

Press til ”frivillig” retur

Press til ”frivillig” retur forekommer. FNs spesialrapportør på vold mot kvinner skriver i sin rapport fra 26. januar 2006, at russiske myndigheter sjelden holder løftene om å bistå med transport, midlertidig bosted og økonomisk støtte ved retur av tsjetsjenske flyktninger fra Ingusjetia:

“Reports from returnees indicate that promises seldom materialize and that they are faced with inadequate housing and no means of making a living. Part of a problem is allegedly caused by corruption. People in the region reported that

²³ Gannusjkina (ed) 2007 side 9.

²⁴ Council of Europe. 16 May 2006. European Commission against Racism and Intolerance. Third Report on the Russian Federation. Para 85.

²⁵ Report 30 June 2008: “Struggling to intergrate: Displaced people from Chechnya living in other areas of the Russian Federation”

²⁶ Jf. Pressemelding i anledning rapporten 30.06.08.

federal money transferred to the region for compensation and rebuilding has allegedly been misused by local authorities”²⁷.

Det fremkommer også i IDMCs innlegg av 21. april 2008,²⁸ i forbindelse med oppfølgingen av rasediskrimineringskonvensjonen i forhold til Russland, at ”IDPs from Chechnya continue to be under pressure to return there from other areas.” Det fremgår samme sted at enkelte etniske tsjetsjenere blir nektet bostedsregistrering og kan ikke oppnå de fordeler og service tilsvarende andre IDPs eller andre som har bostedsregistrering. Og videre, i forbindelse med problemer med å få den pensjon de har rett til som følge av manglende dokumenter: ”Displaced pensioners who opt to settle outside of Chechnya do not receive a pension supplement, whereas those who settle in Chechnya do receive this add-on.”

Trakassering og rasemotivert vold mot folk fra Nord-Kaukasus

Europarådets komité for rasisme og intoleranse slår fast at undersøkelser har vist at folk som ikke ser russiske ut og spesielt har et Kaukasiske utseende blir offer for hyppige identitetssjekker og ransaker.

“It seems that this police ethnic profiling does not only happen in the street. It also concerns decision relating to the search of premises, the confiscation of goods, short – term detention in the police station etc. The problem in such cases is not only type the police target visible minorities in a discriminatory manner but also the fact that corrupt police officers often take this opportunity to extort money from the victims.”²⁹

Ofte, når politimenn stopper en person med ”kaukasiske utseende” krever de bestikkelse. Hvis ikke de får den, så kan personen bli kjørt til politistasjonen, der de i mange tilfeller blir slått. Den mest kjente episoden av sammenstøt mellom lokalbefolkning og minoriteter fra Nord Kaukasus skjedde i september 2006 i Kondopoga, i Karelen i Nordvest Russland. Som følge av sammenstøtet ble to personer drept og flere skadet; og den tsjetsjenske diasporaen måtte forlate regionen.³⁰

Man ser at både myndigheter og media knytter tsjetsjenere opp mot terrorhandlinger. Det siste eksemplet på dette er uttalelsen fra FSBs nye sjef Aleksander Bortnikov den 10. juni 2008, som ifølge Gazeta.ru³¹ uttalte at sikkerhetstjenesten hadde avverget terrorangrep som var planlagt i forkant av store politiske begivenheter både i 2006 og 2007. Verken

²⁷ United Nations 26 January 2006. Report of the Special Rapporteur on violence against women, its causes and consequences, E/CN,4/2006/61/Add.2;para 68

²⁸ IDMC (Norwegian Refugee Council) Submission..... 21 April 2008, I. Summary of concerns.

²⁹ Council of Europe 16 May 2006. European Commission against Racism and Intolerance. Third Report on the Russian Federation. (Para 85?).

³⁰ Se også <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/5312078.stm>

³¹ se (på russisk): <http://www.gazeta.ru/social/2008/06/10/2750113.shtml>

Bortnikov eller tidligere FSB-sjef Patrusjev, identifiserte hvem som planla disse. Det eneste unntaket var de siktede i planlegging av terrorangrep 9. mai 2007. Ifølge sikkerhetstjenester ble terrorangrepet planlagt av folk som opprinnelig kom fra regionene i Nord Kaukasus. En student som heter Umar Batukaev ble arrestert og siktet for planleggingen. Ekspertene mener derimot at Batukaev er et offer for sikkerhetstjenestenes utspill.

Menneskerettighetsorganisasjonene i Nord Kaukasus er også under lupen av sikkerhetstjenesten. I april 2008 uttalte daværende sjefen for FSB Nikolaj Ptusjev at utenlandske NGOer finansierer organisasjoner i den sørlige delen av Russland med målet å forme opp ekstremistiske og terroristiske grupper.³² Under en arrestasjon av fire ansatte av Memorial i Tsjetsjenia den 17. juni i år, beskyldte polititjenestemenn de Memorial-ansatte for å jobbe for wahabbister³³.

Vi viser også til det som står i det rettslige notat nr. 2, vedrørende betydningen av diskriminering i forbindelse med de rettslige vurderingene som skal foretas i disse asylsakene.

³² se (på russisk): http://www.gazeta.ru/politics/2008/04/08_a_2689664.shtml

³³ The Observatory: Urgent Appeal Arbitrary arrest 23 June 2008